

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО НАУКОВОГО СВІТОГЛЯДУ СТУДЕНТІВ

Костю С.Й.

В основі направленості особистості лежать її потреби, які можуть бути матеріальними (потреба в харчуванні, одязі, повітрі, житлу і т.д.). Важливим показником розвитку направленості студентів є постановка ними суспільне важливих цілей, що стосуються навчання, і вироблення особистої професійної цілеспрямованості.

Мотиви, що розвиваються збуджують студента до постановки все більш значних цілей, а через них досягнення задовольняють його духовні потреби. Викладачу важливо знати і враховувати ідеали студентів. Ідеали виступають в якості збудника і мети, а також прикладу для наслідування.

В залежності від того, на кого хоче бути схожим студент, кому він хоче наслідувати в своєму житті, формується його особистість. Професійний ідеал служить одним із мотивів самовиховання студента, його роботи над собою, стає внутрішньою його опорою і метою, допомагає не тільки подолати окремі недоліки, але і змінити поведінку і особисті якості.

В діяльності і розвитку студентів велику роль грає світогляд – система знань, переконань, поглядів на оточуючий світ. Воно проявляється в розумінні і оцінці дійсності, різних подій і фактів, в соціальній поведінці людини, його вчинках, діяльності.

Однією з передумовою гарного розвитку здібностей у студентів є їх інтерес до своєї майбутньої професії, наполегливість, розуміння відповідальності за свою підготовленість. Для того щоб розвивати свої здібності, навіть талановиті люди повинні наполегливо працювати. Корисно самих студентів націлити на самовиховання здібностей.

Я.О.Пономарьов, Л.В. Сохань акцентують увагу на тому, що творчі можливості студента упрозорюються в процесі її самореалізації й виявляються як здатності людини розкривати іншим власний внутрішній світ [1, 2].

Стан стресу, що виникає, має відому цілеспрямованість і захисне значення, так як воно мобілізує ресурси нервової системи і організму, може прискорювати психічні процеси. Разом з тим стрес може погіршити сприйняття, увагу, пам'ять, мислення, точність руху., у студентів в процесі діяльності емоції і почуття виступають в ролі регулятора, посилюють і збуджують психологічну активність, вони впливають (позитивно і негативно) на сприйняття і переробку інформації, на направленість уваги і дій. Виконання навчальних, суспільних та інших задач діяльності вимагає визначення мети, прийняття рішення, подолання труднощів, мобілізація сил, управління собою, тобто виявлення волі. Тому високий рівень саморегуляції, уміння управляти своєю поведінкою є важливою психологічною передумовою успішної діяльності студента.

Отже, після вступу у вуз на формування світогляду студента впливають наступні зовнішні та внутрішні чинники: відрив від дому (якщо вступ був пов'язаний з переїздом місця житла), необхідність адаптації до умов і задач більш складних, чим раніше, діяльності, підвищення вимог до самостійної роботи і т.д.

В деяких вузах студентам перших курсів доводиться засвоювати навчальний матеріал приблизно в 2,7 рази більше, чим в середній школі. Як визвати, підтримати і мобілізувати позитивні психічні стани студентів і як нейтралізувати, зняти, попередити негативні? Засоби і методи для цього – наукова організація праці студентів, переконання, навіювання, культурно – масова робота, спорт, індивідуальна співбесіда, піклування про розумне задоволення матеріальних і духовних потреб.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бушай І.М. Динаміка образу світу учнів юнацького віку / І. М. Бушай // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. – Серія №12. Психологія: Зб. Наукових праць. – К., 2004. – №1 (25). – С. 147-153.

2. Бушай І. М. Психокорекція образу світу старшокласників / І.М. Бушай // Проблеми загальної та педагогічної психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім.Г. С. Костюка АПН України / За ред.С.Д. Максименка. – Т. VII, Вип.6. – К., 2005. – С. 50-57.

АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ

Крошка Н.П.

Актуальним завданням сучасної психології є дослідження особливостей професійного становлення фахівця, яке забезпечує його особистісний розвиток та самореалізацію як суб'єкта майбутньої професійної діяльності. Важливість вивчення професійної відповідальності фахівця зумовлюємо тим, що саме цей ресурс властивостей особистості впливає на успішність будь-якої професійної діяльності.

Вагомий внесок у розробку питань визначення поняття професійної відповідальності зробили такі українські та російські науковці як Н.Б. Грищенко, О.В. Кострікін, Н.А. Кибальна, О.В. Лазорко, Є.М. Мануйлов, М.В. Муконіна, О.В. Немчинов, О.П. Патинок та ін.

Метою дослідження є висвітлення результатів теоретичного аналізу поняття професійної відповідальності.

Аналіз наукових праць із зазначеної проблематики показав, що професійна відповідальність визначається науковцями як відповідальність особи, яка здійснює професійну діяльність, виражену в формі обов'язку відшкодувати збиток, спричинений третій особі в процесі здійснення професійної діяльності (О.А. Файер).

Вказується, що відповідальність як професійна категорія відображає двосторонній зв'язок між індивідом і колективом, членом якого він є, відповідно до встановлених нормативів поведінки. Акцентується, що відповідальність є системою син між людьми в межах необхідної поведінки, вимог суспільства щодо індивіда і як невідворотність надавати звіт за свою поведінку (О.В. Іваненко).

Вважається, що прояв відповідальності на рівні професійної діяльності безумовно є відбитком особистісно-сформованої позиції вміння чинити відповідально (Т.Д. Щербан, В.В. Райко).

Зазначається, що професійна відповідальність розуміється як властивість особистості, що відбиває ставлення суб'єкта до її змісту і результатів, до інших суб'єктів і самого себе у процесі праці (А.В. Ткачов).

Як свідчать наукові праці, професійна відповідальність вважається одним з найбільш значущих аспектів соціальної відповідальності та структурним компонентом будь-якої професійної діяльності, яка успішно розвивається (К.С. Семиноженко).

У психологічних дослідженнях професійна відповідальність трактується як міра усвідомлення та добровільного виконання особистістю своїх професійних обов'язків (О.В. Лазорко).

Теоретичний аналіз показав, що професійна відповідальність визначається як соціально-психологічна проблема, яка конкретизується як проблема співвідношення цінностей суспільства і ціннісних орієнтацій індивідів, що визначається індивідуально-психологічними якостями особистості, які утворюють психологічні симптомокомплекси (Н.М. Сатоніна).

Автори зазначають, що професійна відповідальність за умов суспільної діяльності є показником професіоналізму як соціальної системи незалежно від її рівня. Крім цього, професійна відповідальність як властивість особистості віддзеркалює міру включеності або міру ідентифікації особистості з цілями та цінностями колективного суб'єкта та організації загалом. Вона дозволяє справлятися або не справлятися з виробничими завданнями, що постають перед працівниками, тобто членами колективного суб'єкта (В.В. Третьяченко, О.О. Левченко, О.О. Левченко, Л.П. Лисих).